

نیکوس و سهراب

نیکوس کازانتزاکیس در زمره نویسندگان و رمان‌نویسان محبوب من است؛ به همراه فئودور داستایفسکی، میلان کوندرا و اروین یالوم. در میان کارهای نیکوس، «مسیح بازمصلوب»، «زوربای یونانی»، «آخرین وسوسه مسیح» و «گزارش به خاک یونان» را بیشتر می‌پسندم و با خواندن آنها اوقات خوشی را در سالیان اخیر تجربه کرده‌ام. اخیراً، بخش‌های مختلف «زوربای یونانی» با ترجمه درخشان محمد قاضی را مجدداً خواندم. برایم جالب بود که هنگام خواندن دوباره این اثر، فقراتی از اشعار «پیغام ماهی‌ها»، «شب تنهایی خوب»، «آفتابی» و «به باغ همسفران» از دفتر «حجم سبز» سهراب سپهری در ذهن و ضمیرم زنده شد و سر برآورد:

«ولی آن نور درشت / عکس آن میخک قرمز در آب / که اگر باد می آمد دل او، پشت چین‌های تغافل می زد / چشم ما بود / روزنی بود به اقرار بهشت».

«گوش کن، جاده صدا می زند از دور قدم‌های تو را / چشم تو زینت تاریکی نیست / پلک‌ها را بتکان، کفش به پا کن، و بیا / و بیا تا جایی، که پر ماه به انگشت تو هشدار دهد / و زمان روی کلوخی بنشیند با تو»

«سفرهایی تو را در کوچه‌هاشان خواب می بینند / تو را در قریه‌های دور مرغانی به هم تبریک می گویند / چرا مردم نمی دانند / که لادن اتفاقی نیست / نمی دانند در چشمان دم جنبانک امروز برق آب‌های شط دیروز است».

«بیا زندگی را بدزدیم، آن وقت / میان دو دیدار قسمت کنیم / بیا با هم از حالت سنگ چیزی بفهمیم / بیا زودتر چیزها را ببینیم / ببین، عقربک‌های فواره در صفحه ساعت حوض / زمان را به گردی بدل می کنند».

کازانتزاکیس و سپهری، در کسوت سالکان مدرنی که دلمشغول سلوک معنوی در روزگار کنونی اند؛ خلاف آمد عادت عمل کردن را بر می کشند و دعوت به نوگشتن و سرمه‌ای بر چشم کشیدن و دیگرگونه نگرستن در جهان پیرامون و امور دم‌دستی‌ای چون برگ درختان، باران، باد پاییزی، آسمان، خورشید، پرواز پرندگان... می‌کنند؛ دعوت به بازنگری در عادات مالوف فکری و رفتاری می‌نمایند؛ نگرشی که در جای خود شگفت‌انگیز است و گرد ملالت و کهنگی و تکرار را می‌زداید و تنهایی معنوی را به ارمغان می‌آورد و سالک را طراوت و طمانینه و تازگی می‌بخشد. افزون بر این، «فانوس جادویی زمان» را بدست گرفتن و محیط شدن بر زمان و به تعبیر داریوش شایگان، «بی‌زمانی مطلق» را در امر هنری تجربه کردن، از دیگر مقومات سلوک معنوی به روایت نیکوس و سهراب است.

امیدوارم تدبیر موافق تقدیرافتد و پس از به پایان بردن مقدمه «آبی دریای بیکران» و اتمام نگارش جستار «سُبع هشتم قرآن»، تاملات ماه‌های اخیرم درباره ربط و نسبت میان مولفه‌های نگرش معنوی از منظر کازانتزاکیس و سپهری را در قالب مقاله‌ای منتشر کنم